

УДК 346.656

В. В. ШПАКОВ

здобувач кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
hp_nuau@mail.ru

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ**

Досліджуються питання щодо застосування механізмів регулюючого впливу держави на господарську діяльність. Розглянуто способи та форми державного регулювання, а також обґрунтована необхідність застосування засобів державного регулювання.

Ключові слова: державне регулювання, засоби державного регулювання, функції державного регулювання, регулюючий вплив держави на господарську діяльність.

Постановка проблеми. Сутність механізму державного регулювання економіки, заснованого на особливостях соціально-економічних виробничих відносин, отримує нове підтвердження в сучасних умовах, коли розвиток різноманіття форм власності на основі існуючого техніко-економічного базису використовується для активного формування і розвитку економіки. Із прийняттям Господарського кодексу України (далі — ГК України) державне регулювання господарської діяльності як окрема форма та механізм реалізації державою власних функцій в економічній сфері отримало комплексне законодавче закріплення. Разом з тим ГК України зафіксував лише систему засобів державного регулювання в контексті реалізації власне економічної політики. Усі інші аспекти, а саме: господарська компетенція цілої низки суб'єктів організаційно-господарських повноважень, їх система та процесуальні форми й механізми реалізації, зв'язки із державними програмами економічного розвитку та запро-

вадження спеціальних режимів господарювання або заходів державної підтримки, — залишаються у стані фрагментарної правової регламентації у численних джерелах господарського й адміністративного законодавства.

Із початку розбудови ринкової економіки головною тезою була відмова від будь-яких форм державного регулювання господарської діяльності та перехід на ринкове саморегулювання.

Проте ейфорія першого періоду переходу до ринку в пориві різкого заперечення планового впливу на економіку призвела в країні до переоцінки можливостей ринку. З'ясувалось, що значна кількість суспільно значимих завдань, у тому числі й утримання ринкової свободи в конкурентних рамках, неможливо вирішувати поза державно-правовим механізмом. Наразі наступив момент усвідомлення того, що державне регулювання при переході до ринкової економіки в нашій країні є необхідним, що у законодавстві, яке регулює господарську діяльність, не можна односторонньо орієнтуватися лише на приватні інтереси, оскільки вони повинні поєднуватися з інтересами публічними [1].

Науковці різних галузей права неодноразово обґрунтовували необхідність державного впливу на господарську діяльність, зокрема В. К. Мамотов наголошував, що протягом останніх двохсот років у промислово розвинених країнах роль держави у правовому регулюванні господарської діяльності лише збільшується [2]. Наприклад, В. В. Лаптев також нагадує, що перехід до ринкової економіки спочатку сприймався як повна відмова від державного регулювання господарської діяльності, як повне саморегулювання підприємництва. Наразі наступив момент усвідомлення того, що державне регулювання при переході до ринкової економіки в нашій країні є необхідним, що у підприємницькому законодавстві не можна односторонньо орієнтуватися тільки на приватні інтереси, оскільки вони повинні сполучатися з інтересами публічними [3]. Зазначену точку зору підтримують також інші науковці [4, с. 507; 5, с. 56; 6, с. 299; 7, с. 14; 8, с. 150]. Необхідність здійснення державного регулювання відносин у сфері господарювання визначає особливості правового регулювання господарської діяльності, які насамперед проявляються у наявності спеціальних принципів правового регулювання, у видах правовідносин, у використанні прийомів правового регулювання. Саме обсяг державного регулювання господарської діяльності, що закладається через прийоми правового регулювання, визначає виділення в рамках правового режиму господарської діяльності правових режимів окремих видів цієї діяльності [9, с. 35].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення регулюючого впливу держави на господарську діяльність завжди було на порядку денному науковців різних галузей права як вітчизняних, так і інших

країн. Зокрема, питання державного регулювання господарської діяльності досліджували такі вітчизняні вчені, як: О. М. Вінник, О. П. Віхров, В. В. Добровольська, Д. В. Задихайло, Г. Л. Знаменський, В. К. Мамутов, В. М. Пашков, О. П. Подцерковний, В. А. Устименко, О. В. Шаповалова, В. С. Щербина тощо. Однак названими вченими питання розглядалися здебільшого в систематизаційно-ретроспективному аспекті.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження механізмів регулюючого впливу держави на господарську діяльність та з'ясування сучасного стану законодавчого забезпечення процесів державного регулювання.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід показує, що на саморегульований механізм ринку не можна повністю покладатися. Він сам по собі не може забезпечити здорових суспільних відносин і не гарантує довгострокової економічної стабільності, яскравим підтвердженням чого стала світова фінансово-економічна криза. Необхідність державного регулювання економіки, у тому числі й сфери господарювання, в умовах фінансово-економічної кризи в Україні виявляється ще більшою мірою, ніж у країнах із уже розвинутою економікою. Це насамперед пов'язано з тим, що господарська діяльність у цілому не має якого-небудь механізму саморегулювання, який би дозволяв їй успішно функціонувати і проявляти соціальну життєздатність. Адже механізм, призначений для одного сектору економіки, не може забезпечити функціонування економіки в цілому. Звідси потреба в державному регулюванні, яке підтримуватиме всю сферу господарювання. Особливість механізму державного регулювання економіки проявляється в тому, що його застосування вимагає активної й організованої діяльності людей для досягнення цілей розвитку економіки. Наукове пізнання і більш повне оволодіння цим механізмом дозволяє членам суспільства діяти у напрямках, які диктуються об'єктивними економічними умовами, і тим самим удосконалювати свою господарську діяльність відповідно до назрілих потреб, прискорювати розвиток продуктивних сил.

Механізм державного регулювання економіки, утворюючи складну структуру, засновану на виробничих відносинах у суспільстві, економічних законах, визначеному способі виробництва диференціює складний господарський процес на складові його прості елементи. Це досягається шляхом аналізу, за допомогою якого з'ясовується роль і значення кожного окремого елемента, їх причинно-наслідковий зв'язок всередині єдиного, але складного господарського організму. Після того як з'ясована роль кожного елемента, всі вони з'єднуються в єдине органічне ціле. Внутрішній зв'язок між ними, їх взаємодія досліджуються на основі синтезу.

Головна проблема при вивченні механізму державного регулювання економіки полягає у виявленні його змісту. Для цього необхідно: визначення

входять у механізм державного регулювання виробничо-економічних відносин; встановлення ступеня адекватності економічних форм управління [10]. Саме тому, з точки зору окремих науковців, державне регулювання економіки безпосередньо пов'язане з економічною політикою і направлене на її реалізацію. Держава для реалізації цілей своєї економічної політики використовує різні форми і методи, які і утворюють інструментарій державного регулювання економіки [11]. Слід зазначити, доповнює В. М. Пашков, що в Законі України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» міститься детальна регламентація учасників державного прогнозування та розроблення відповідних програм розвитку й системи прогнозних і програмних документів. Отже, характерна риса державної економічної політики, на його думку, полягає в тому, що вона оформлюється у вигляді законів і цільових програм, розрахованих на довгострокову перспективу [12].

Однак в умовах сьогодення, крім вищезазначеного, підставами державного регулювання господарської діяльності повинні бути: адаптація економіки України та її суб'єктів організаційно-господарських повноважень до кризових явищ; забезпечення виконання державою соціальних функцій (соціальний захист малозабезпечених, боротьба з безробіттям, забезпечення державних і громадських потреб, пріоритетів в економічному і соціальному розвитку); здійснення надзвичайних заходів, спрямованих на фінансове оздоровлення країни; реалізація свободи підприємницької діяльності та конкуренції, захисту від монопольного становища; забезпечення національної безпеки; наявність у держави на праві власності значного масиву майна тощо.

Відповідно до ст. 5 ГК України державне регулювання макроекономічними процесами в оптимальному поєднанні з ринковим саморегулюванням економічних процесів є основною умовою встановлення господарського правового порядку в Україні. Державне регулювання покликане компенсувати недоліки ринкового саморегулювання. Його конкретні напрями, масштаби та методи визначаються характером і гостротою соціально-економічних проблем у певний період. Забезпечення органічного поєднання механізмів ринкового саморегулювання та державного регулювання є запорукою економічного і соціального розвитку країни, наскільки оптимально вдається забезпечити таке сполучення залежить від діяльності державних органів.

Тобто однією з основних функцій держави є організація життя в суспільстві з метою забезпечення умов для нормальної його життєдіяльності. Це стосується і сфери його господарювання — економічної основи державного суверенітету, надзвичайно складної системи, що вимагає комплексного регулювання з урахуванням інтересів різних категорій осіб: суб'єктів господарювання, їх об'єднань, споживачів, найманих працівників, територіальних громад,

держави, а також міжнародної спільноти. Комплексне та збалансоване врахування всіх цих інтересів спроможна забезпечити лише держава, використовуючи відповідні важелі.

Главою 2 ГК України встановлені основні засади, напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування, засоби державного регулювання та сферу обов'язкового контролю та нагляду за діяльністю у сфері господарювання. Держава використовує безліч форм та механізмів для безпосереднього та опосередкованого впливу на господарську діяльність, в яких проявляються різноманітні аспекти державного впливу на неї. Основні засоби державного регулювання господарської діяльності визначені ст. 12 ГК України, до яких належать державне замовлення, ліцензування, патентування і квотування; сертифікація та стандартизація, застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій цільових інновацій та субсидій. Однак у цілому обсяг державного втручання в економіку — величина змінна, яка залежить від багатьох факторів.

Так, можна стверджувати, що в умовах фінансово-економічної кризи роль держави не тільки не знижується, але й значно зростає, враховуючи необхідність зміни всієї правової бази діяльності суб'єктів ринку, встановлення контролю за дотриманням всіма учасниками не тільки власних інтересів, але й інтересів суспільства.

Таким чином, рівень державного регулювання економіки залежить від конкретної реальної ситуації на ринку, потреб держави на даному етапі розвитку ринкових відносин.

Залежно від типу галузей і форм власності державне регулювання господарської діяльності здійснюється у вигляді прямого державного управління певними суб'єктами господарювання і регулювання підприємницької діяльності. Пряме управління господарською діяльністю передбачає управління з боку міністерств об'єктами, що залишилися у сфері державної власності, організацію монопольної діяльності в певних сферах господарювання, контроль і розподіл державою частини продукції, що виробляється. До методів регулювання підприємницької діяльності відносять: державні дозволи; залучення підприємств незалежно від форм власності до виконання державних та регіональних цільових комплексних програм; антимонопольні заходи; регулювання цін на деякі види промислової продукції аж до встановлення державних цін; використання норм амортизації та інших норм і нормативів.

Здійснення регулюючого впливу держави на господарську діяльність може здійснюватися за допомогою адміністративних та економічних методів. При використанні адміністративних методів необхідний результат досягається прямим наказом компетентного органу, що підлягає обов'язковому та одно-

значному виконанню суб'єктом господарювання. Ці методи мають як позитивні сторони, у зв'язку з тим, що вони є швидкодіючими, тобто необхідний результат досягається через незначний проміжок часу, так і негативні, у зв'язку з тим, що не враховуються належним чином економічні інтереси виконавців. Прикладом таких методів може бути: державна реєстрація суб'єктів господарської діяльності, деяких видів господарських договорів, ліцензування, встановлення податкових ставок та інших платежів тощо.

Використовуючи економічні методи, держава досягає необхідного суспільству результату через економічний інтерес виконавців. Останнє обумовлює надійність дії цих методів, що становить їх позитивну якість. Водночас економічні методи мають негативний бік — повільність дії: бажаний для суспільства результат настає через значний проміжок часу. До цих методів слід віднести: встановлення податкових пільг, державне кредитування суб'єктів господарювання, надання дотацій тощо.

Отже, трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні протягом останніх років, стали поштовхом до формування принципово нових систем державного управління перехідною економікою, зміни змісту державного впливу на економіку; звуження кола об'єктів, що безпосередньо управляються; здійснення переходу від прямого управління галузями, сферами до управління економічними процесами; підсилення ролі загальнонормативного регулювання.

І хоча базою нормативно-правового забезпечення є законодавчі та інші нормативно-правові акти, відповідні норми цивільного, кредитно-фінансового, податкового, адміністративного, трудового та інших галузей чинного законодавства, все одно серед них, стверджує В. В. Добровольська, основним є ГК України [13].

Однак, безперечно, зміст та інтенсивність застосування державою зазначених вище засобів та механізмів регулювання господарської діяльності залежить від конкретно-історичного положення країни: під час фінансово-економічної кризи держава концентрує увагу на мобілізації всіх економічних, людських та інших ресурсів для подолання негативних явищ та стабілізації економіки; під час економічного зростання держава, регулюючи господарську діяльність, вирішує проблеми соціально-економічного характеру. Проте за будь-яких умов ці правові регулятори господарської діяльності повинні використовуватись таким чином, щоб, з одного боку, не допустити зниження господарської активності, надмірних податків, а з другого — досягти додержання норм, що регламентують якість вироблюваної продукції, порядок природокористування тощо.

Серед економічних функцій держави можна виокремити такі. По-перше, це функції, що забезпечують правові основи ефективного функціонування

ринкової економіки, особливо в умовах подолання фінансово-економічної кризи. Або по-іншому ця функція називається формуванням правових засад функціонування, економіки і господарської діяльності.

По-друге, наступна група економічних функцій держави у ринковій економіці охоплює заходи щодо захисту конкуренції. Остання є одним із найважливіших елементів механізму саморегулювання ринкової економіки. Разом з тим конкуренція породжує свою протилежність — монополію, яка суттєво впливає на ринок у власних інтересах. Монопольна влада на ринку завдає шкоди інтересам як виробників — немонополістів, так і споживачів, зумовлюючи підвищення цін і неефективний розподіл економічних ресурсів.

По-третє, зазначену групу економічних функцій держави складають заходи коригування розподілу ресурсів з метою зміни структури національного продукту. Потреба коригування зумовлена такими ринковими невдачами, як зовнішні ефекти і виробництво суспільних благ. Дія зовнішніх факторів, як уже зазначалось, приводить до переміщення частини витрат виробництва до третіх осіб, чим зумовлюється заниження суспільних витрат виробництва і відповідний перерозподіл економічних ресурсів у виробництві таких благ. Прикладом служать галузі, що негативно впливають на навколишнє середовище, перекладаючи частину своїх витрат на третіх осіб.

Потреба перерозподілу ресурсів зумовлена і необхідністю виробництва суспільних благ. Їх приватні виробники, як правило, нічого не виробляють, отже, у такі галузі не спрямовуються ресурси. Для їх скерування держава застосовує такі заходи, як податки, дотації та вдається до організації державних підприємств. Через систему податків держава отримує необхідні кошти, які спрямовуються на придбання або виробництво благ суспільного споживання.

По-четверте, важливою функцією держави є перерозподіл доходів та багатства. Ринковий механізм не забезпечує соціально справедливого розподілу. Він приводить до поглиблення розшарування членів суспільства за рівнем доходів і багатства. Для зменшення такої диференціації держава використовує ряд заходів, серед яких: система оподаткування доходів та майна, різного роду трансфертні платежі та допомоги окремим групам громадян з низькими доходами, регулювання цін, заходи соціального забезпечення. Регулювання доходів здійснюється передусім через систему оподаткування, що базується на принципі прогресивної залежності розміру податків від доходу [14, с. 34].

По-п'яте, ця функція створення та розвитку соціально-економічної інфраструктури полягає у забезпеченні життєдіяльності галузей, що створюють загальні умови для функціонування економіки, сприяють відтворенню робочої сили. Зазначена група функцій підвищує ефективність ринкового регулювання на макрорівні.

По-шосте, це зовнішньоекономічна функція держави щодо регулювання всіх напрямів зовнішньоекономічної діяльності держави з метою захисту національних інтересів у системі світового господарства. Засобами її реалізації є регулювання курсу національної валюти, стимулювання експорту, регулювання імпорту, митна політика, режим конвертованості, умови вивозу капіталу.

Як уже зазначалося раніше, ці функції в умовах нестабільної економіки можуть змінюватися відповідно до економічної ситуації. Наприклад, в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи держава здійснює функцію стабілізації економічної кон'юнктури, впливаючи на економічну активність через заходи кредитно-грошової та фіскальної політики, розробку різного роду програм, спрямованих на регулювання певних сфер економіки. Також широко використовуються заходи впливу на грошовий обіг, що дозволяють регулювати грошову масу в обігу і через неї впливати на економічну активність. Цій меті служать і фіскальні заходи, такі як оподаткування та субсидії і субвенції. Через них держава здійснює регулювальний вплив на платоспроможний попит суб'єктів економічної діяльності, на рівень їх активності.

Отже, регулювання економіки є інструментом, що використовується державою для впливу на господарську діяльність, але це не єдиний інструмент, що використовується з такою метою. Воно ґрунтується на законодавстві, але вказана характеристика притаманна не тільки йому, а переважній більшості засобів державного впливу на економіку. Водночас відмінною особливістю законодавства, що становить основу регулювання економіки, є його здебільшого імперативний характер. Регулювання — це форма державного впливу на економіку, при порушенні вимог якої, встановлених законодавством, може бути застосована відповідальність. Воно в цілому спрямоване на певне звуження можливостей вибору того чи іншого варіанта поведінки [5, с. 57].

Регулювання зазвичай впливає на ціну, тарифи, поставку, комунальні послуги, інформацію, засоби виробництва, характеристики товарів або послуг, умови обслуговування. Регулювання економіки певною мірою торкається і сфери соціального регулювання.

У визначенні державного регулювання господарської діяльності слід підкреслити його реалізацію шляхом діяльності державних органів, а також спрямованість на коригування економічної діяльності суб'єктів. Важливою характеристикою регулювання економіки, на відміну від інших елементів державного впливу, слід вважати те, що воно здійснюється шляхом застосування норм, які підтримуються реалізацією санкцій. Державне регулювання в основному ґрунтується на економічних стимулах для досягнення мети. Інші інструменти державного впливу на економіку (оподаткування, субсидування) спрямовані на зміни у діяльності суб'єктів шляхом застосування економічних стимулів або використання інших прийомів.

У цілому державне регулювання господарської діяльності є напрямом державної політики, спрямованим на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та способом, що встановлюються Конституцією та законами України і які спрямовані на скерування суб'єктів господарської діяльності в напрямі, необхідному для досягнення необхідного соціально-економічного результату. Разом з тим, зауважує Д. В. Задихайло, зміст поняття «політика держави» може бути репрезентований щонайменше у двох контекстах. По-перше, як інформаційний продукт, що містить певну концепцію державного управління, по-друге, як специфічний тип управлінських відносин. Особливо це стосується процесів створення концепцій, доктрин, стратегій діяльності держави тощо [15].

Висновок. На підставі вищевикладеного необхідно зауважити, що перелік засобів державного регулювання господарської діяльності громадян потребує нагального перегляду та удосконалення з урахуванням сучасних умов господарювання. На сучасному етапі розвитку економічних відносин вбачається відставання державного регулювання від реального стану відносин у цій сфері.

При цьому зрозуміло, що сучасна ринкова система неможлива без втручання держави. Однак існує межа, за якою відбуваються деформації ринкових процесів, знижується ефективність виробництва. Тоді рано чи пізно постає питання про роздержавлення економіки, позбавлення її від надмірної державної активності. Існують важливі обмеження для регулювання. Наприклад, неприпустимі будь-які дії держави, що руйнують ринковий механізм, наприклад, шляхом директивного планування. Однак це не означає, що держава має відмовитися від планування. Ринкова система не виключає планування на рівні підприємств, регіонів і навіть окремих галузей національної економіки, зокрема, у вигляді національних цільових програм. Також слід зазначити, що ринок багато в чому є саморегульовною системою, і тому впливати на нього слід також непрямыми, економічними методами. Проте в окремих випадках застосування адміністративних методів є також доречним.

Крім того, держава повинна здійснювати державне регулювання господарської діяльності за допомогою організаційно-правових засобів, спрямованих на стимулювання підприємницької ініціативи і підтримку діяльності суб'єктів господарювання з метою створення сприятливих умов для їх успішної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гарагонич О. Теоретичні питання державного регулювання господарської діяльності / О. Гарагонич [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bnc.in.ua/pravove-zabezpechennya-gospodarskoi-diyalnosti/teoretichni-pitannya-derzhavnogo-regulivannya-gospodarskoi-diyalnosti/>.
2. Мамутов В. К. Сближение современных систем правового регулирования хозяйственной деятельности / В. К. Мамутов // Государство и право. – 1996. – № 8. – С. 41–51.
3. Лаптев В. В. Проблеми удосконалювання підприємницького законодавства / В. В. Лаптев // Прав. регулювання підприємниц. діяльності. – М., 1995. – С. 4–17.
4. Предпринимательское (хозяйственное) право : учебник / под ред. О. М. Олейник. – М. : Юристь, 2000. – Т. 2. – 727 с.
5. Саниахметова Н. О. Підприємницьке право: Суб'єкти підприємництва. Кредитування. Оренда. Лізинг. Зовнішньоекономічна діяльність. Інвестиції. Антимонопольне законодавство. Захист від недобросовісної конкуренції. Реклама : навч. посіб. / Н. О. Саниахметова. – К. : А. С. К., 2001. – 704 с.
6. Предпринимательское право : учебник / под ред. Е. П. Губина, П. Г. Лахно. – М. : Юристь, 2001. – 416 с.
7. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К. : КНЕУ, 2000. – 316 с.
8. Предпринимательское право : учеб. пособие / под ред. Н. М. Коршунова, Н. Д. Эриашвили. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 415 с.
9. Курбатов А. Я. Сочетание частных и публичных интересов при правовом регулировании предпринимательской деятельности / А. Я. Курбатов. – М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – 212 с.
10. Соловьева О. А. Вопросы экономической теории. Макроэкономика [Електронний ресурс] / О. А. Соловьева // Проблемы современной экономики. – 2011. – № 4 (40). – Режим доступу: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3788>.
11. Михайлушкин П. В. Методы и средства государственного регулирования экономики России: опыт зарубежных стран / П. В. Михайлушкин, А. А. Баранников // Молодой ученый. – 2012. – № 9. – С. 135–140.
12. Пашков В. Економічна політика держави на фармацевтичному ринку: правові засоби та механізми реалізації / В. М. Пашков // Підприємництво, госп-во і право. – 2013. – № 7 (211). – С. 51–55.
13. Добровольська В. Засоби державного регулювання підприємницької діяльності / В. Добровольська // Підприємництво, госп-во і право. – 2006. – № 2. – С. 89–94.
14. Смолин Г. В. Державне регулювання господарської діяльності : курс лекцій / Г. В. Смолин. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – 528 с.
15. Задихайло Д. В. Державна економічна політика та завдання правового регулювання / Д. В. Задихайло // Економ. теорія та право. – 2014. – № 1 (16). – С. 138–147.

REFERENCES

1. Garagonich O. Teoretichni pitannya derzhavnogo reguluyuvannya gospodarskoyi diyalnosti / O. Garagonich. – Retrieved from: <http://bnc.in.ua/pravove-zabezpechennya-gospodarskoi-diyalnosti/teoretichni-pitannya-derzhavnogo-reguluyuvannya-gospodarskoi-diyalnosti/>
2. Mamutov V. K. Sblizhenie sovremennyih sistem pravovogo regulirovaniya hozyaystvennoy deyatel'nosti // Gosudarstvo i pravo. – 1996. – № 8. – S. 41–51.
3. Laptev V. V. Problemi udoskonaluyuvannya pidpriemnitskogo zakonodavstva // Pravove reguluyuvannya pidpriemnitskoyi diyalnosti. – M., 1995. – S. 4–17.
4. Predprinimatelskoe (hozyaystvennoe) pravo : V 2 t. – T. 1 : Ucheb'nik / Pod red. O. M. Oley'nik. – M. : Yurist', 2000. – 727 s.
5. Sanlahmetova N. O. Pidpriemnitske pravo : Sub'ekti pidpriemnitstva. Kredituvannya. Orenda. Lizing. Zovnishnoekonomichna diyalnist. Investitsiyi. Antimonopolne zakonodavstvo. Zahist vid nedobrosovisnoyi konkurentsiyi. Reklama: Navch. posibnik. – K. : A. S. K., 2001. – 704 s.
6. Predprinimatelskoe pravo : Ucheb'nik / Pod red. E. P. Gubina, P. G. Lahno. – M. : Yurist', 2001. – 416 s.
7. Derzhavne reguluyuvannya ekonomiki : Navch. posibnik / S. M. Chistov, A. E. Niki-forov, T. F. Kutsenko ta in. – K. : KNEU, 2000. – 316 s.
8. Predprinimatelskoe pravo : Ucheb. posobie / Pod red. N. M. Korshunova, N. D. Eri-ashvili. – M. : YuNITI-DANA, 2001. – 415 s.
9. Kurbatov A. Ya. Sochetanie chastnyih i publichnyih interesov pri pravovom regulirova-nii predprinimatelskoy deyatel'nosti. – M. : AO «Tsentr YurInfoR», 2001. – 212 s.
10. Soloveva O. A. Voprosy ekonomicheskoy teorii. Makroekonomika / O. A. Soloveva // Problemyi sovremennots ekonomiki. – 2011. – № 4(40). Retrieved from: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3788>.
11. Mihaylushkin P. V. Metodyi i sredstva gosudarstvennogo regulirovaniya ekonomiki Rossii: opyt zarubezhnyih stran / P. V. Mihaylushkin, A. A. Barannikov // Molodoy ucheniy. – 2012. – № 9. – S. 135–140.
12. Pashkov V. Ekonomichna polItika derzhavi na farmatsevtichnomu rinku: pravovi zasobi ta mehanizmi realizatsiyi / V. M. Pashkov // Pidpriemnitstvo, gospodarstvo i pravo. – 2013. – № 7(211). – S. 51–55.
13. Dobrovolska V. Zasobi derzhavnogo reguluyuvannya pidpriemnitskoyi diyalnosti // Pidpriemnitstvo, gospodarstvo i pravo. – 2006. – № 2. – S. 89–94.
14. Smolin G. V. Derzhavne reguluyuvannya gospodarskoyi diyalnosti: kurs lektsiy. – Lviv : Lvivskiy derzhavniy universitet vnurishnih sprav, 2012. – 528 s.
15. Zadihaylo D. V. Derzhavna ekonomichna polItika ta zavdannya pravovogo reguluyuvannya / D. V. Zadihaylo // Ekonomichna teoriya ta pravo. – 2014. – № 1(16). – S. 138–147.

Стаття надійшла до редакції 03.07.2015.

Рецензент — доктор юридичних наук, доцент В. С. Мілаш, Національний юри-дичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Milash V. S., Doctor of legal Sciences, associate Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

Рецензент — доктор юридичних наук, професор В. П. Колісник, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Kolisnyk V. P., Doctor of legal Sciences, Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

В. В. ШПАКОВ

соискатель кафедры хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

**МЕХАНИЗМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ
ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ:
ПОСТАНОВКА ВОПРОСА**

Исследуются вопросы относительно использования механизмов регулирующего влияния государства на хозяйственную деятельность. Рассмотрены способы и формы государственного регулирования, а также обоснована необходимость использования способов государственного регулирования.

Ключевые слова: государственное регулирование, способы государственного регулирования, функции государственного регулирования, регулирующие влияние государства на хозяйственную деятельность.

V. V. SHPAKOV

PhD. Student, the Economic Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

**A MECHANISM OF PUBLIC REGULATION
OF THE ECONOMIC ACTIVITY:
PROBLEM FORMULATION**

Problem setting. As the Economic Code of Ukraine has entered into force, public regulation of the economic activity, as a particular form and a mechanism of implementation of state's functions in the economic field, is comprehensively legislatively consolidated. Simultaneously, the Economic Code of Ukraine has fixed only a system of public regulation means in the context of implementation of the very economic policy. All the other aspects, namely economic competences of a set of entities exercising organizational and economic powers, their system and processual forms and mechanisms of implementation, relationships with the State programs for economic development and implementation of special economic regimes or public support measures, remain in the position of fragmental legal regulation in numerous sources of the economic and administrative legislation.

Recent research and publications analysis. An issue of public regulation of an economic activity has been researched by domestic scientists such as O. M. Vinnyk, O. P. Vikhrov, V. V. Dobrovolska, D. V. Zadykhailo, H. L. Znamenskyi, V. K. Mamutov, V. M. Pashkov, O. P. Podtserkovnyi, V. A. Ustymenko, O. V. Shapovalova, V. S. Shcherbyna, etc. Nevertheless, the issue has been considered mainly in the context of systematization and retrospection.

Paper objective. The paper objective is to research mechanisms of regulative influence of a state on the economic activity and to indicate the current position of its legislative framework.

Paper main body. The necessity of public regulation of an economy, including a business area, is caused by absence of such a self-regulation mechanism, which would enable the economy to successfully function and to make apparent the social vitality. This leads to a need for public regulation, which will support all the business area. Scientific cognition and more comprehensive mastering this mechanism enable society members to act in directions dictated by objective economic conditions, to improve own economic activity according to ripen needs, and to accelerate development of productive forces.

Conclusions of the research. A list of measures for public regulation of the economic activity of citizens needs to be reconsidered and improved, taking into account current economic conditions.

Short Abstract for an article

Abstract. The author examines issues of application of mechanisms for public regulative influence on the economic activity. The author has considered ways and forms of public regulation and substantiated the necessity of application of public influence measures.

Key words: public regulation, public regulation means, public regulation functions, regulative influence of a state on an economic activity.